

“

В той час, як ви, серця огидні, чорні,
 плекаєте ненависть, в небо ясне
 оргán Любoві гімни неповторні
 підносить. Слухайте: життя прекрасне.

Філософе, ти пізнаєш терпляче
 таїни світу; хоч життя гнітило
 й не шкодувало бід тобі, одначе
 вином є кров твоя і хлібом тіло.

**Читайте добірку
 вибраних віршів Рубена Даріо
 в перекладі Сергія Борщевського**

Чарльз Дікенс

Велика Британія

1812–1870

ВИБРАНІ ВІРШІ

Карина Волошина,

Мистецтвознавиця

«НІКОЛИ НЕ ОПУСКАЙТЕСЯ ДО ПОЕЗІЇ, ДРУЖЕ» ЖИТТЯ ТА ВІРШІ ЧАРЛЬЗА ДІКЕНСА

Упродовж свого тривалого творчого шляху Чарльз Дікенс опублікував немало літературних максим. Одна з них звучить так: «Ніколи не опускайтеся до поезії, друже»...

І справді, чи можна очікувати інших слів від людини, чий прозовий спадок надзвичайно складно не тільки перерахувати, але й усвідомити? Тим не менше, Дікенс, який ніколи не поважав представників поетичного світу, сам, однак, писав вірші. Подібних поетичних творів не так і багато, більшість з-посеред них досі залишаються в рукописах.

Сам Чарльз Дікенс постійно наголошував, мовляв «поезії не мають предметної цінності, читайте прозу!». Ми і читаємо передусім прозу (всесвітньо-) відомого літератора... Втім, незважаючи на пораду автора «Різдвяної пісні в прозі», я все ж набралася сміливості, щоби бодай трохи відкрити завісу над поетичним доробком генія англомовного світу. Всі наведені варіанти та редакції дікенсівських поезій публікуються українською вперше.

* * *

Чарльз Джон Гаффем Дікенс (07.02.1812–09.06.1870) відомий кожному як масштабний прозаїк, співець соціального антагонізму, поціновувач англійського гумору, творець «західної» концепції відзначення різдвяних свят. На його романах зростали покоління, тоді як самі твори Дікенса виявилися неабияким викликом перекладацькій майстерності. Пригадаймо щонайменше «Життя Девіда Коперфілда, розказане ним самим» або більш ранні «Пригоди

Олівера Твіста». Перекладацьке опрацювання подібних фоліантів завжди викликало неприховану повагу, навіть гордість різномовних, різнокультурних літераторів. Зрештою, предмет перекладу складно розглядати поза історією творчого становлення автора оригіналу.

Сам Чарльз Дікенс народився в «наполеонівському» 1812 році, коли Британія перебувала під реальною загрозою французького вторгнення. Місце народження цілком прикметне — портово-мануфактурна околиця Портсмута. Батько Чарльза Джон Дікенс працював службовцем у адміністрації Королівського Флоту, оскільки Портсмут уже тривалий час був штаб-квартирою військово-морських сил Великої Британії. Згодом родина неодноразово переїжджала. Зокрема, Дікенси жили в Лондоні та Чегемі, де малий Чарльз здобував початкову освіту в баптистській школі.

Ранній період безтурботного дитинства змінився раптовим збіднінням, коли батько отримав покарання у вигляді тюремного ув'язнення за несплату боргів. Дванадцятирічний Чарльз почав працювати на складі вакси, де щоденно впродовж 10 годин наклеював фірмові етикетки. Таким чином, Чарльз заробляв на хліб насущний для цілої сім'ї. Драматичні життєві обставини 1824-го року привели майбутнього письменника до раннього усвідомлення комплексу соціально-економічних проблем Англії, що саме індустріалізувалася.

Коли батько вийшов із «боргової в'язниці», Чарльз ще декілька місяців трудився чорноробом і вимушено спілкувався з представниками «робітничого класу». Мати не звертала увагу на відчайдушні намагання сина полишити шкідливе та виснажливе ремесло. І це в ситуації, коли батьки зуміли швидко влаштувати своє життя, адже Джон Дікенс невдовзі отримав нове призначення по лінії державної служби.

Інтерес Дікенса-письменника до дитячої і надто підліткової тематики, глибинного психологізму «тяжких часів», особливостей невпорядкованого сімейного життя — все це походить з часу роботи на складі вакси. Достатньо пригадати ті ж самі образи Олівера Твіста чи Девіда Коперфілда. Труднощі їхнього особистісного становлення Дікенс змальовував на фундаменті свого персонального досвіду. З батьківського самовдоволення й егоїзму Дікенс так само «писав» трагікомічні картини батьківської індіферентності стосовно дітей.

Як наслідок, системної освіти письменник не здобув. Усе подальше життя він займався самоосвітою, хоча диплом про закінчення Веллінгтонської домашньої академії таки отримав навесні 1827 року. Першим місцем «цивільної» роботи Дікенса вважається адвокатська контора «Елліс і Блекмор», де майбутній письменник відчув потяг до висвітлення судових процесів. Зрештою, після кожного почутого власними вухами судового засідання, Чарльз писав розлогі твори-роздуми. Інтерес до юридичних колізій множився розвитком філологічних здібностей. Дікенс активно студював словникарство,

лексикологію, семасіологію. Його цікавила етимологія як розділ мовознавства. Напередодні 1830 року, допоки дікенсівський стиль життя не був стривожений дилемами «нешасного кохання», інтереси цілком могли привести Чарльза до наукової професії. Так чи інакше, але словник англійської мови, зусиллями Дікенса, поповниться найбільше від часів Шекспіра... Тільки ці зусилля будуть не наукові, а літературні.

Система літературного мислення письменника-початківця розкривалася зтяжним особистим «романом» із юридичною казуїстикою. Клерк адвокатської контори добре вивчив особливості формальної логіки, правової термінології. Займаючись словникарством, Дікенс прагнув у всьому вбачати «систему». Звідси походить дікенсівська концепція деталізації художніх образів.

Впродовж 1827–1833 років юнак вивчав стенографію та працював репортером. Не припинив займатися журналістським ремеслом і після виходу першого художнього друкованого твору (оповідання «Обід на Тополиній алеї»). Аж до 1837 року репортер і прозаїк займався переважно політичною аналітикою. В англомовній літературній традиції Дікенса досі розглядають фундатором галузі політичної журналістики, де точний і скрупульозний виклад реальних подій супроводжується філософськими сентенціями автора. Що стосується Дікенса, то його персональна манера філософування кардинально протилежна типовим уявленням про абстрактну мудрість. Письменник намагався будувати аналітичні матеріали навколо цифр або життєвих спостережень. Початково Чарльза навіть вважали «перспективним соціологом». На мою думку, Дікенс усе ж відбувся як «соціолог». Для визнання факту достатньо прочитати романи 1850–1870 років.

Отож, від квітня 1836 до листопада 1837 року Дікенс реалізує проект видання свого першого роману. Те, що в процесі роботи стало «Посмертними записками Піквікського клубу», спочатку задумувалося серією кумедних ілюстрацій, спрямованих на висміювання життя лондонських клерків. Успіх фейлетонного викладу Дікенса дозволив видавцям трансформувати ідею в «роман із продовженнями». Тобто Дікенс творив «серіал», у якому міг ділитися враженнями про поточні суспільно-політичні та економічні справи. Кожен новий фейлетон, хоча і був розділом єдиного роману, але міг сприйматися читачами окремо. Відтак, письменник створив «роман у нарисах» або «журналістський роман». Останнє визначення надовго затрималося в белетристичних лондонських колах. Своїми «фейлетонними» методами підготовки «товстих» романів Чарльз Дікенс запропонував новий і достатньо тривалий тренд взаємодії письменників із періодичними часописами.

Квітень 1836 року став визначальним для біографії прозаїка. Шлюб із донькою головного редактора популярної газети Кетрін Томсон Гогарт забезпечив Дікенсу постійний доступ до комунікації із «брендовими» видавцями.

Впродовж лютого 1837 — квітня 1839 рр. написано «журналістський роман» із елементами епопеї «Олівер Твіст», відомий українським читачам під заголовком «Пригоди Олівера Твіста». Твір зосередив увагу на законодавчому визначенні бідності, схваленому Парламентом напередодні (в 1834 році). Місцем розвитку подій «Олівера Твіста» стають не лише робітні будинки чи індустриальні нетрі, але і суспільна мораль британського квазіпуританського суспільства. Методологія «журналістського роману» дозволила Дікенсу максимально відобразити свої негативні особисті враження з приводу протестантських норм виховання, дитячої освіти. Юридичний підхід Дікенса проявився детальним описом різноманіття підліткової злочинності, її унормування в Лондоні часів промислової революції.

Квітень 1838 — жовтень 1839 рр.: періодична публікація моралістичного роману «Життя та пригоди Ніколаса Ніклбі». Твір зосередився на критиці системи шкіл-пансіонів, а також на широко осмисленій тематиці «сім'ї». Цікаво, що письменник працював над «Ніколасом Ніклбі» одночасно з періодичними публікаціями розділів «Олівера Твіста».

В березні 1840 — січні 1841 рр. Дікенс пише та одночасно публікує роман «Крамниця старожитностей». Твір вивів письменника на вершину літературної популярності. Трагікомічний сюжет супроводжувався надзвичайною глибиною осмислення «соціальних хвороб». Під прицілом талановитого журналіста та прозаїка опинилася ігрова залежність ключового героя. Також Дікенс зобразив лихварство і різні форми кредитування в якості фону соціально-економічного життя Великої Британії. Його герої одночасно обмежені та благородні, але морально замкнені. Своїми психологічними портретами письменник-соціолог вирішив продовжити тематичну лінію критики так званої «протестантської моралі» (також і відповідної системи освіти).

Лондонський погром, вчинений агресивними бідняками супроти католицької спільноти англійської столиці став лейтмотивом епічного роману «Барнабі Радж» (лютий — листопад 1841 р.). До речі, цей твір здобув найменший успіх серед усього написаного Дікенсом. Тим не менше, «Барнабі Радж» був першим історичним романом письменника, а також логічно продовжив тематику соціологічної критики протестантизму. На біду Дікенса, англійське суспільство надто болюче ставилося до релігійної тематики, оскільки католицизм прямо асоціювався з ірландським або шотландським рухами за самостійність, з економічними конкурентами Британії в межах континентальної Європи. Відвертий комерційний провал цієї книги примусив Дікенса поновити свої публічні контакти з кліриками та функціонерами англіканської церкви. Надалі письменнику довелося докласти багато «журналістських» зусиль, аби відхреститися від звинувачень в «прихованих симпатіях до католицтва». В 1842 р. прозаїк їде з дружиною до США, де пише серію художньо-

публіцистичних нарисів «Американські есеї». На відновлення творчого потенціалу вплинули також подорожі Італією і Швейцарією.

Нова хвиля захоплень дікенсівською прозою «накрила» англійське суспільство після публікації «Різдвяних повістей». Перша з повістей нині добре знайома українським читачам: «Різдвяна пісня в прозі» (1843). Не менший суспільний резонанс мали «Дзвони» (1844), «Цвіркун за вогнищем» (1845), «Битва життя» (1846), «Одержимий, або Договір із приви́дом» (1848). Різдвяна проза Дікенса була гучною відповіддю звинуваченням у «підіграванні католикам», орієнтувалася передусім на англіканських читачів. Критика суспільних порядків не прирівнювалася до протистояння державній політиці. Навпаки, незважаючи на апеляцію до дитячої аудиторії, Дікенс заповзвся відстоювати тезу про те, що все (!) насправді залежить від особистості людини, а британська монархія в цьому вимірі здатна надати підданому достатньо, аби він не скотився до підніжжя соціальної драбини. «Різдвяні повісті» засвідчили трансформацію дікенсівського реалізму на ґрунті політично вмотивованої філософії індивідуалізму.

Січень 1843 — липень 1844 рр. літератор віддав написанню та публікації «гостроіндивідуального» роману «Життя та пригоди Мартіна Чезлвіта». Події розгортаються не лише на Британських островах, але і в Північній Америці. З точки зору політики, твір засвідчив культурний пріоритет Британії в спільному англо-американському просторі. Ідея зобразити щось подібне виникла в Чарльза під час згаданої мандрівки Сполученими Штатами. Втім, названа мною «гостра індивідуальність» проявилася намаганням демонструвати моральний дуалізм головних героїв: вони аж ніяк не «погані», але і не «хороші»; вони — звичайні люди, що проявляють свої найгірші якості за певних обставин. Основний індивідуально-психологічний антагоніст твору — феномен «егоїзму» в усіх його розмаїтих проявах.

Від 1 жовтня 1846 р. до 1 квітня 1848 р. Дікенс публікував знаменитий роман «Домбі та Син». Тема роману — сімейні відносини через призму мрій батька про передачу спадку сину. Тим не менше, син гине внаслідок батьківського егоїзму, нездатності батька осмислити реальні інтереси власної дитини. Подальші перипетії презентують читачам різні вектори моральної деградації та, врешті-решт, особистісного оновлення Домбі.

Так чи інакше, але всі попередні романи слугували певним прологом до епопеї, викладеної скрупульозним літератором у романі «Життя Девіда Коперфілда, розказане ним самим». Книга опрацьовувалася впродовж травня 1849 — листопада 1850 рр. Важливо, що виклад матеріалу здійснюється письменником від першої особи. Даний факт пояснюється особливим автобіографічним значенням твору. Девід Коперфілд крок за кроком долає всі труднощі, котрі презентують гіперболізацію життєвих проблем самого Дікенса.

В будь-якому разі, роман знову наголошує на «максимі», що особистість здатна перебороти сама себе та всі навколишні несприятливі умови. Відтак, суспільство прагне превалювати над вольовою людиною, але далеко не завжди може це здійснити.

Березень 1852 — вересень 1853 рр. пройшли в роботі над романом «Холодний дім». Цей твір виявився авторським підсумком багаторічних юридичних спостережень, своєрідним епілогом репортерської юності. Роман відверто знущається над судовою системою Великобританії, демонструє превалювання казуїстики над здоровим глуздом, стверджує нівелювання принципу «розумності» в правосудді. Продовжуючи суспільно-політичну тему, Дікенс пише свій найбільш оригінальний роман «Тяжкі часи» (квітень — серпень 1854 рр.). Книга знову повертається до суспільно-психологічного фону, вказує на глибину соціальної нерівності в умовах прогресуючої промислової революції. Цікаво, що «суспільне середовище» вкотре стає ключовим «героєм» дікенсівської прози. Десятирічна концентрація автора навколо англійської філософії ідеалізму завершилася. Що стосується оригінальності «Тяжких часів», то це єдиний роман, дія котрого не зачіпає лондонських нетрів (та й столичного Лондона взагалі), тоді як обсяг твору — найменший серед усіх писань Чарльза Дікенса.

З грудня 1855 до червня 1857 рр. знаменитий автор працював над романом «Крихітка Дорріт», яка ідейно «пішла» набагато далі «Холодного дому» чи «Тяжких часів». Письменник спробував знову атакувати політичні засади британського суспільства. Прикметні назви двох частин роману («Бідність. Частина перша», «Багатство. Частина друга»), в яких літератор намагався обіграти контрасти морального перетворення не тільки людини, але й, що найважливіше, суспільного ставлення до особистості в моменти радикальних перетворень її соціального статусу, ідентичності тощо.

Відродження інтересу до політики провокує також поновлення автором історичних студій. Другий історичний роман Дікенса присвячений часам напередодні та під час Французької революції 1789 року («Повість про два міста» написана в період квітня — листопада 1859 року). Ще яскравішу картину актуальних суспільних протиріч прозаїк намалював у романі «Великі сподівання». Надзвичайна подібність на автобіографічний виклад «Девіда Коперфілда» доповнюється подачею матеріалу від першого обличчя. Однією з ключових сентенцій «Великих сподівань» звучить твердження, що «щастя не в грошах». Робота над публікацією твору зайняла грудень 1860 — серпень 1861 рр.

Наступний успіх Дікенса пов'язаний із написаним у 1864–1865 рр. «Нашим спільним другом». Письменник спробував перейти до динамічних сюжетних ліній, інколи жертвуючи улюбленою надмірною деталізацією. Окремі літературознавці пізніше ризикували назвати твір «романтичним детективом». Тим

не менше, Дікенс не відходить від тієї ж сентенції, обґрунтуванню якої присвятив «Великі сподівання».

Незадовго до смерті Дікенсу вдалося написати майже половину повноцінного детективного роману «Таємниця Едвіда Друда». Головний герой незавершеного твору — Едвін Друд. Його таємниче зникнення на тлі любовної історії мало завершитися розкриттям вбивства. Якщо вірити знайомим і родичам Чарльза Дікенса, то вбивцею Едвіна Друда мусив стати його рідний дядько. Тематика роману, відтак, мала достатньо «карамазівський» відтінок (хоча і дещо в іншому контексті).

Чарльз Дікенс пішов із життя 9 червня 1870 року. Сімейний неспокій, розпад відносин із дружиною, постійний пошук додаткових коштів для продовження богеминого способу життя — всі ці фактори знищили душевне здоров'я письменника. Вважається, нібито він спілкувався з власними героями, проводив більшість часу в інсценізаціях задуманих сюжетних ліній. Подібною поведінкою Дікенс нагадує літературознавцям майбутнього любителя перевтілень Роберта Льюїса Стівенсона (1850–1894). Так чи інакше, смерть відшукала Дікенса в однозначному амплу «вікторіанського дивака». Дійсно, творчий запал повністю виснажив романіста, але говорити про психічний розлад усе ж не варто. Треба пам'ятати: для обдумування, логічної побудови, написання подібної кількості творів (ще й настільки грандіозного обсягу) потрібен ясний розум. В наявності останнього Дікенсу, часом емоційному, але надзвичайно талановитому мислителю, дуже складно відмовити.

* * *

Я не дарма акцентувала увагу на визначенні «прозаїк». З огляду на продуктивність письменника в сфері написання соціально-значущих романів, абсолютно немає ніякої дивини в тому, що досі відсутні самостійні українські переклади поетичного доробку Чарльза Дікенса. Певні виключення складають тільки «Зелений плющ» і «Різдвяна пісня».

Поема «Зелений плющ» («The Ivy Green») була включена автором до шостого розділу роману «Посмертні записки Піквікського клубу» (1837). Важливо, що поема початково не мала жодного зв'язку з «тілом» самого роману. Її наявність в «Записках» дозволяє поглянути на специфіку авторського підходу до серійного принципу «журналістського роману» (безумовно, таким романом були «Записки»). Мій переклад базується на маловідомій версії поеми «Зелений плющ», яка готувалася для самостійної публікації та посмертно ввійшла до збірки «The complete poems of Charles Dickens» (Нью-Йорк, White, Stokes & Allen, 1885). Українською варіація представлена вперше.

Версій «Різдвяної пісні» («A Christmas Carol») літературознавці також знають не менше трьох. На основі збірки 1885 р. пропоную переклад невідомої

українському читачу редакції, що відрізняється від загальноприйнятої у «Посмертних записках Піквікського клубу». На відміну від «Зеленого плюща», варіанти «Різдвяної пісні» написані Дікенсом під час зимових свят 1836-го.

Вірш «Дитячий гімн» («A Child's Hymn») написаний в 1856 році. Український переклад уперше здійснено за виданням «The Poems and Verses of Charles Dickens» (Нью-Йорк-Лондон, Harper & Brothers Publishers, 1903). Переклад звірено з версією твору, що перебуває у фонді Будинку-музею Чарльза Дікенса в Лондоні.

«Ці речі не помруть ніколи» («These Things Shall Never Die») — продукт 1860-х років. Вірш писався для однієї з театральних постановок, але отримав справжню популярність в англомовному співтоваристві тільки після смерті письменника. Сьогодні твір вважається «ключем» від дікенсівської поезії та репрезентується як ознака прихованого поетичного таланту. Український переклад здійснено вперше на підставі останнього окремого видання «These Things Shall Never Die» (покладене на музику — Collegiate Chorale from Wright State University in Dayton, 2019).

Окремі вірші «Пісня Джорджа Едмундса» («George Edmunds' Song»), «Пісня Люсі» («Lucy's Song»), «Пісня сквайра Нортон» («Squire Norton's Song») належать 1834–1836 рр., коли Чарльз Дікенс спробував себе в ролі лібретиста «Сільських кокеток» — комедійної опери у двох діях.

Незважаючи на шалений успіх опери в Лондоні та Единбурзі (лондонська прем'єра пройшла «на ура» 6 грудня 1836 року), вже в 1843 році Дікенс наголосив, що подібний творчий досвід шкодить його репутації. Надалі письменник вживав немало заходів, аби вилучити надруковані примірники лібрето та навіть думав заборонити виконання п'єси через суд. В 1850-х роках прозаїк казав: «Якби я знав, що в моєму будинку десь прихований примірник «Сільських кокеток» або рукопис моїх віршів і якби я розумів, що не здатен жодним інакшим чином їх знищити, то залюбки спалив би ту частину будинку, де примірник міг би знаходитися».

Суворість Дікенса щодо «легковажних» драматургічних потуг ранніх літературних часів перетворила «Сільських кокеток» на справжню бібліографічну рідкість. Англійські колекціонери й досі полюють за екземплярами лібрето. Мої переклади пісень з опери виконані за музейним текстом 1836 року («The Charles Dickens Museum»).

ЗЕЛЕНИЙ ПЛЮЩ

1837

О, плющ листочками живими
Все повзає руїнами старими.
Він їжу всю собі підносить,
У камері йому самотньо досить.
Каміння й стіни — все розбити!
Щоб примху величі задовільнити:
Пилюку, створену роками,
Приємно поглинає він гілками.
Повзе, де ні душі немає —
Така рідка рослина, плющ, буває.

Немає крил, однак несеться.
Від здобичі в бою не одірветься!
Сплітається у вузол міцно —
Дружити з дубом буде вже навічно.
Мандрує плющ землею хитро,
Листочками розмахує так швидко.
Обіймам кожним він радіє,
Старою цвіллю втішно володіє.
Похмурий всюди сон шукає —
Така рідка рослина, плющ, буває.

Роки ідуть, біжать століття,
Народи сипляться як суховіття...
Але ніколи не зав'яне
Сирий зелений плющ — завжди нагряне.
В'юнок, в свою добу холодну,
Минулим душу тішить благородну.
Шалено їсть споруду людства,
Заради невгамовності безумства.
Повзе туди, де час ховає —
Така рідка рослина, плющ, буває.

РІЗДВЯНА ПІСНЯ

1837

Мене не турбує тривалість весни!
Цвітіння та зло нехай буде нести.
Із милістю вкриє підступним дощем,
До ранку він все розтріпає уцент!
Не знає себе, непостійний цей гном¹...
Мінлива свідомість не була тим сном:
Всміхнеться, скрививши обличчя, тобі
І висушить квітку у повній красі.

Нехай літнє сонце додому біжить.
Не буду шукати його ні на мить!
Затьмарить все хмарою — я розсміюсь,
Сердитому настрою не поступлюсь!
Це дике безумство малого дитя,
Це спорт у гарячці експреса життя.
Любов прибуває палка звідусіль —
Пізнають чимало невічності біль.

В освітленні жнівної м'якості ніч
При ніжному місяці безліч сторіч
Солодше для мене у темряві блиск,
Ніж ясний розкидистий сонячний диск.
Але моє горе — опала листва:
Земля під деревами дуже черства.
Нехай же осіння багнюка гниліть!
Від кривди у мене серденько болить...

Однак для Різдва я цю пісню глумлю² —
Такого сердечного свята... Втоплю
Брехню у болоті щосили — ура!
Вітає нас тричі різдвяна пора.

¹ Англійській літературі 1820–1830-х рр. притаманне ототожнення сил природи із образом заможного та скупого «гнома». Віршований текст викладається саме від імені «гнома» (від «Природи»).

² Дікенс навмисне вживає англійський відповідник нашого «глумління». В даному контексті природні сили персоніфіковані «гномом» вдаються до висміювання людських мрій і бажань, уособлених «Різдрвом».

Та ми проведемо цей радісний шум,
Відгонимо з милістю від душі сум!
Опісля вечері у всіх на столі —
У дружбі розстанемось ми на зорі.

Не хоче ховати з погордою він
Ні краплі від шрамів погодних руїн:
А це не ганьба, бо багато слідів
На щόках від холоду буйних снігів.
А я заспіваю, аж дах задзвонить,
І пісня повсюди моя гомонить:
«Вітаємо, привиди наші старі,
А втім, почувайтеся як королі!»

ПІСНЯ ДЖОРДЖА ЕДМУНДСА

1836

Осі́ннє листя, осі́ннє листя... розкидане на́вколо нього.
Осі́ннє листя, осі́ннє листя... так сумно, що поруч нікого.
Наді́ї зростають з малого дитинства,
Як щі́льний клубочок на гілці,
Так схожа їх внутрі́шня сутні́сть гнилиста —
З па́дінням крокує у спі́лці.
Осі́ннє листя, осі́ннє листя... розкидане на́вколо нього.
Осі́ннє листя, осі́ннє листя... так сумно, що поруч нікого.

Зі́в'яле листя, зі́в'яле листя... летить перед тим буревієм.
Зі́в'яле листя, зі́в'яле листя... від суму вже будь-хто зомліє.
І справжнє кохання, товариші добрі,
Ща́сливі моменти — скінчили́сь!
Із подихом вітру в найбли́жчому колі
Ві́дносини щирі змінили́сь.
Осі́ннє листя, осі́ннє листя... розкидане на́вколо нього.
Осі́ннє листя, осі́ннє листя... так сумно, що поруч нікого.

ПІСНЯ ЛЮСІ

1836

Як гарно у вечірній час
Узріти сутінкову тїнь,
Сховати від усіх пейзаж,
Також долини широчїнь.

Веселий ранок настає:
Розсіється густий туман,
І край прокинеться й збагне,
Який чудовий дивний стан.

Природи спокій манить так:
Холодні роси плачуть в пїтьмі,
А ніжний вітер, як юнак,
Оберігає їх у сні.

В душі моїй лише одні
Думки неясні залишу,
Бо знаний світ у темноті
Розтане —
я ньому пливу.

ДИТЯЧИЙ ГІМН

1856

О, вислухай мою молитву, Отче!
І перед тим, як ляжу я у ліжку,
Небесний Ангел хай мені шепоче
На вушко оберіг спокійно й ніжно.

В цю ніч Ти збережи від небезпеки,
Від тїні, що вкриває безкінечно.
Дай силу спокою — страхи зітерти,
Коли паломництво здійсно сердечно.

Мої гріхи тяжкі, лиш Тво́я щирість
Переважатиме провину кожну.
Надіюся лише на Божу милість,
Тобі віддам усе, що тільки зможу.

Ніхто не зміряє Твогó терпіння
Розма́хом бідної людської думки.
Ніхто не визначить цїну́ служіння,
Які Господь на себе прийняв муки.

Пробач мені минулого провину,
Допоки Ангели прийдуть небесні.
Почуй відверті від душі молитви
І сили прошу дай мені чудесні.

ЦІ РЕЧІ НЕ ПОМРУТЬ НІКОЛИ

1860

Прекрасна, світла, радісна, Серцями шлях проторувала, Молитва тиха й лагідна — Любов потоком чарувала. У розпачі про втрачені, Миттєвості душі... Відколи Надією заряджені — Ці речі не помруть ніколи.	На допомогу руку дав Своєму брату у потребі. Ласкавим словом обійняв, — «Ти не залишишся в проблемі». Благання тихі милості Лесть чути... Де стійкі закони — Печаль у неможливості — Ці речі не помруть ніколи.
--	--

Хай не проходить час, знайти
Рукам роботу кожним треба.
Шанс не втрачай все досягти,
Будь сильним, щоб дістатись неба.
Хай не згасає висоти
Те світло Божої промови.
Почуєш звідти голоси:
«Ці речі не помруть ніколи».

ПІСНЯ СКВАЙРА НОРТОНА

1836

Старий і дитина сиділи самі
В тіні, де спокійно і тихо,
В природній зеленій таємній красі,
Де всю широчінь лісу видно.
Приємний м'який долітав до них звук
Величного дерева шелест.
Від гри вітерця де-не-де чути грюк
Й хлопчачий тонесенький щебет:

«Мій батько, скажи, про яку мовлять честь?
 Добродії в захваті, чую...
 Морів і земель — безліччю перехресть,
 Могили у бурях рахую.
 У кожному люди шукають її,
 Але не знаходять ніколи.
 Молю же, дай відповідь, батько, мені —
 Яку честь шукають, відколи?»

«Тобі відповім: її назва — ім'я,
 У просторі іншому жило:
 Тоді з чоловіка ростили бійця,
 Життя дике битвами вчило.
 Колись в обладунках яскравих стояв
 Вояк на колінах для дами,
 Пізніше в абатстві спокійно лежав
 Забутий минулого снами».

Залізні серця тих величних часів
 Покрилися цвіллю в могилі.
 Позбулися лицарських всіх кайданів,
 Облишили вчинки сміливі.
 Була честь для них головнішим життям,
 Тепер же вона «не на часі».
 Непотребом стала і просто сміттям,
 Доступним лиш тільки невдасі.

Про перекладачку

Карина ВОЛОШИНА — мистецтвознавиця, співачка, художниця, член Національної спілки журналістів України, лавреат I премії Всеукраїнського фестивалю сучасної пісні та популярної музики «Червона рута — 2019». Займається художньою ілюстрацією книжок. Здійснила серію портретних реконструкцій середньовічних літераторів. Перекладає з англійської мови. В 2022 р. опублікувала власну поему «Навіяні пісками голоси», присвячену сюжетам давньоєгипетської міфології. У 2023 р. «Всесвіт» надрукував переклади поезій англійського імажиста Річарда Олдінгтона.